

V Bruselu dne 17.12.2020
C(2020) 9432 final

Oznámení Komise

**POKYNY KOMISE K PROVÁDĚNÍ NĚKTERÝCH USTANOVENÍ NAŘÍZENÍ
RADY (EU) 2020/1998**

POKYNY KOMISE K PROVÁDĚNÍ NĚKTERÝCH USTANOVENÍ NAŘÍZENÍ RADY (EU) 2020/1998

Dne 7. prosince 2020 přijala Evropská unie režim omezujících opatření (sankcí) s cílem řešit závažné porušování a zneužívání lidských práv po celém světě – tzv. globální režim sankcí EU v oblasti lidských práv. Tento režim sankcí sestává ze dvou právních aktů: rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/1999 (dále jen „rozhodnutí“)¹ a nařízení Rady (EU) 2020/1998 (dále jen „nařízení“)². Nařízení je určeno všem osobám, subjektům a orgánům v jurisdikci EU (dále jen „hospodářské subjekty v EU“)³, kterým ukládá právní povinnosti.

Cílem těchto pokynů⁴ je poskytnout vodítka k některým ustanovením nařízení v zájmu zajištění jednotného provádění hospodářskými subjekty v EU a příslušnými vnitrostátními orgány. Pokyny jsou prezentovány formou odpovědí na otázky, které budou nejpravděpodobněji vyvstávat. Objeví-li se i další otázky, může Komise pokyny revidovat nebo rozšířit.

Bližší informace ke globálnímu režimu sankcí EU v oblasti lidských práv lze rovněž nalézt v otázkách a odpovědích, které k tomuto tématu vypracovala Evropská služba pro vnější činnost⁵.

1. Jaké druhy sankcí byly zavedeny?

Režim zahrnuje dva druhy opatření, které jsou společné většině sankčních režimů EU: finanční sankce a omezení pohybu (zákaz cestování). V tomto konkrétním režimu neexistují žádná zbrojní embarga ani odvětvové/ekonomické sankce, jako jsou zákazy dovozu/vývozu.

Nařízení se týká uplatňování finančních sankcí (článek 3). Ty spočívají ve zmrazení aktiv a zákazu zpřístupňovat finanční prostředky a hospodářské zdroje fyzickým a právnickým osobám, subjektům a orgánům, na které sankce cílí a které jsou uvedeny na seznamu v příloze I nařízení (dále jen „osoby uvedené na seznamu“).

¹ Rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/1999 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv (Úř. věst. L 410I, 7.12.2020, s. 13).

² Nařízení Rady (EU) 2020/1998 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv (Úř. věst. L 410I, 7.12.2020, s. 1).

³ Viz rovněž otázka 2.

⁴ Tyto pokyny mají být návodným dokumentem, ve kterém Komise ozřejmí své současné chápání několika ustanovení předmětného nařízení. Neaspírají pokrýt vyčerpávajícím způsobem všechna ustanovení ani nezavádějí žádné nové legislativní předpisy. Komise dohlíží na uplatňování práva Unie pod kontrolou Soudního dvora Evropské unie. Podle smluv může právně závazný výklad aktů vydávaných orgány Unie podávat pouze Soudní dvůr Evropské unie.

⁵ https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/90013/questions-and-answers-eu-global-human-rights-sanctions-regime_en

2. Kdo musí ustanovení nařízení dodržovat?

Sankce EU zakládají právní povinnosti pro všechny hospodářské subjekty v EU a v souvislosti s jakoukoli podnikatelskou činností vykonávanou v rámci EU. Rozsah této jurisdikce vymezuje článek 19 nařízení⁶.

Očekává se, že sankce EU budou mít ve třetích zemích účinky prostřednictvím tlaku na osoby uvedené na seznamu. Nepoužijí se však extraterritoriálně. Jinými slovy, nezakládají povinnosti pro neunijní hospodářské subjekty, není-li podnikatelská činnost alespoň zčásti vykonávána v rámci EU.

3. Co finanční sankce obnášejí?

Hospodářské subjekty v EU musí splnit povinnost zmrazit všechna aktiva (finanční prostředky a hospodářské zdroje) osob uvedených na seznamu a rovněž zajistit, aby těmto osobám nezpřístupnily žádné finanční prostředky ani hospodářské zdroje (článek 3 nařízení). Viz též otázky 4 a 5.

V zásadě se má za to, že výkon podnikatelské činnosti s některou osobou uvedenou na seznamu zahrnuje finanční transakce. To s sebou pravděpodobně nese změnu podoby finančních prostředků osoby uvedené na seznamu (např. změnu výše těchto prostředků nebo jejich umístění), použití jejích hospodářských zdrojů nebo zpřístupnění finančních prostředků či hospodářských zdrojů této osobě uvedené na seznamu, přičemž vše toto je zakázáno.

Pojmy „finanční prostředky“, „hospodářské zdroje“, „zmrazení finančních prostředků“ a „zmrazení hospodářských zdrojů“ jsou vymezeny v článku 1 nařízení.

4. Co se rozumí pod pojmem zmrazení aktiv?

Nařízení vyžaduje, aby hospodářské subjekty v EU zmrazily finanční prostředky osob uvedených na seznamu. Hospodářské subjekty v EU tedy musí zabránit tomu, aby se s těmito prostředky nakládalo jakýmkoli způsobem, jenž by vedl k jakékoli změně jejich atributů, kteřá by umožnila použití těchto finančních prostředků (kýmkoli). To například znamená, že banka EU, která vede účet osobě uvedené na seznamu, musí zabránit převodům, jejichž prostřednictvím by se změnilo umístění zmrazených aktiv, a že občan EU, který drží akcie v investičním fondu jménem osoby uvedené na seznamu, musí zabránit veškerým změnám, jež by změnily vlastnictví těchto akcií.

Nařízení také hospodářským subjektům v EU ukládá povinnost zmrazit hospodářské zdroje osob uvedených na seznamu. Hospodářské subjekty v EU tudíž musí zabránit tomu, aby byly tyto zdroje použity k získání finančních prostředků, zboží či služeb jakýmkoli způsobem. V zásadě a například to znamená, že letiště v EU by nemělo umožnit letadlu osoby uvedené na seznamu provozovat lety a že realitní kancelář v EU,

⁶ Nařízení se použije na území Unie, včetně jejího vzdušného prostoru; na palubě všech letadel nebo plavidel spadajících do jurisdikce některého členského státu; na všechny státní příslušníky některého členského státu nacházející se na území Unie nebo mimo něj; na všechny právnické osoby, subjekty či orgány zapsané nebo zřízené podle práva některého členského státu, ať se nacházejí na území Unie, nebo mimo něj; a na všechny právnické osoby, subjekty či orgány v souvislosti s jakoukoli podnikatelskou činností vykonávanou zcela nebo částečně v Unii.

kteřá spravuje nemovitost osoby uvedené na seznamu, by neměla umožnit její pronájem. Zákaz se netýká zdrojů, které jsou vhodné jen pro osobní použití nebo spotřebu (např. elektřina či potraviny). V případě pochybností viz též otázka 13.

Je třeba zdůraznit, že zmrazení aktiv (na rozdíl od konfiskace) nemá vliv na vlastnictví předmětných finančních prostředků nebo hospodářských zdrojů.

5. Co znamená zákaz zpřístupňovat finanční prostředky a hospodářské zdroje?

Toto opatření zakazuje hospodářským subjektům v EU dávat osobám uvedeným na seznamu přímo či nepřímě k dispozici jakékoli finanční prostředky či hospodářské zdroje, ať už formou daru, prodeje, směny, nebo jakýmkoli jiným způsobem, včetně vrácení vlastních zdrojů osoby uvedené na seznamu.

Například podnik EU v zásadě nesmí prodat či dodat výrobky nebo služby osobě uvedené na seznamu, a to ani výměnou za odpovídající platbu, občan EU nesmí pracovat pro společnost uvedenou na seznamu a občan třetí země nesmí z území členských států osobě uvedené na seznamu poskytnout dar.

6. Jsou ještě nějaké další povinnosti, kterými se musí hospodářské subjekty v EU řídit?

i) Neobcházení (článek 10 nařízení)

Hospodářské subjekty v EU se nesmí vědomě a úmyslně účastnit činností, které znamenají obcházení finančních sankcí. K těmto činnostem může patřit třeba provozování krycí společnosti pro subjekt uvedený na seznamu nebo provádění transakcí v EU na pokyn osoby uvedené na seznamu.

ii) Poskytování informací (článek 9 nařízení)

Hospodářské subjekty v EU musí příslušným vnitrostátním orgánům poskytovat informace, které mohou usnadnit zajištění souladu s nařízením, tyto informace musí rovněž předávat Komisi a musí spolupracovat s příslušnými vnitrostátními orgány na případných následných postupech či opatřeních. Takovými informacemi mohou být podrobnosti o zmrazených účtech (majiteli a čísle účtu, hodnotě zmrazených prostředků aj.) a příchozích převodech, o pokusech zákazníků či jiných osob obejít nařízení, o vlastnictví nebo ovládání subjektu, který není uveden na seznamu, osobou uvedenou na seznamu nebo jakékoli jiné podrobnosti, které mohou být pro příslušný vnitrostátní orgán užitečné.

Některé členské státy stanovily konkrétní postupy pro oznamování. Více informací lze získat u příslušného vnitrostátního orgánu. Viz také otázka 13.

7. Jak mohou hospodářské subjekty v EU zjistit, na koho tyto sankce cílí?

Jména a informace o totožnosti osob uvedených na seznamu lze nalézt v příloze I nařízení, kde jsou také popsány konkrétní důvody, proč byly tyto osoby na seznam zařazeny. Za změny seznamu odpovídá Rada EU. Ta seznam mění prostřednictvím prováděcích nařízení Rady, jež se zveřejňují v Úředním věstníku Evropské unie⁷. Jména

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>

a informace o totožnosti osob uvedených na seznamu se rovněž zanášejí do mapy sankcí EU⁸ a do databáze finančních sankcí⁹. Jak mapa, tak databáze jsou volně přístupné na internetu.

Podle čl. 2 odst. 3 nařízení mohou být osobami uvedenými na seznamu státní subjekty (např. vládní orgány nebo úředníci), jiné subjekty vykonávající skutečnou kontrolu nebo pravomoc nad daným územím a jiné nestátní subjekty¹⁰ (např. soukromé osoby a podnikatelské subjekty).

8. A co subjekty vlastněné nebo ovládané osobami uvedenými na seznamu? Vztahují se sankce i na ně?

Sankce EU se vztahují pouze na osoby vyjmenované v příloze I nařízení a veškeré finanční prostředky a hospodářské zdroje, které těmto osobám patří nebo které jsou jimi vlastněny, drženy či ovládány, musí být zmrazeny. Hospodářské subjekty v EU tak musí dbát velké opatrnosti při kontaktech se subjektem, který je vlastněn nebo ovládán osobou uvedenou na seznamu.

Je-li například subjekt X vlastněn nebo ovládán osobou uvedenou na seznamu, lze předpokládat, že toto ovládání se vztahuje na všechna aktiva nominálně vlastněná subjektem X. Hospodářské subjekty v EU proto musí zmrazit všechny finanční prostředky a hospodářské zdroje subjektu X podle čl. 3 odst. 1 nařízení. Zmrazení některých nebo všech aktiv subjektu X může být zrušeno, pokud tento subjekt prokáže, že daná aktiva ve skutečnosti nejsou ovládána osobou uvedenou na seznamu¹¹.

Pokud je subjekt X vlastněn nebo ovládán osobou uvedenou na seznamu, nesmí hospodářské subjekty v EU tomuto subjektu X zpřístupnit žádné finanční prostředky nebo hospodářské zdroje. Mělo by se za to, že jde o nepřímé zpřístupnění osobě uvedené na seznamu, a jednalo by se o porušení čl. 3 odst. 2 nařízení, s výjimkou případů, kdy lze důvodně stanovit, v konkrétním případě a na základě posouzení rizik a se zohledněním všech relevantních okolností, že dotčené finanční prostředky nebo hospodářské zdroje nebudou použity osobou uvedenou na seznamu ani nebudou použity v její prospěch.

9. Jak lze zjistit existenci vlastnictví nebo ovládní?

a) Vlastnictví¹²

⁸ <https://www.sanctionsmap.eu/>

⁹ <https://webgate.ec.europa.eu/europeaid/fsd/fsf>

¹⁰ Jak stanoví čl. 1 odst. 4 rozhodnutí Rady (SZBP) 2020/1999 o omezujících opatřeních proti závažnému porušování a zneužívání lidských práv.

¹¹ Stanovisko Komise ze dne 19. června 2020 k článku 2 nařízení Rady (EU) č. 269/2014 (C(2020) 4117 final):
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/business_economy_euro/banking_and_finance/documents/200619-opinion-financial-sanctions_cs.pdf

¹² Viz též osvědčené postupy EU pro účinné provádění omezujících opatření ze dne 4. května 2018 (8519/18) na internetové stránce: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/sanctions/>

Jestliže drží osoba uvedená na seznamu více než 50 % vlastnických práv k subjektu X nebo má v subjektu X většinový podíl, má se za to, že tato osoba subjekt X vlastní.

b) Ovládání¹³

Je-li splněno kterékoli z níže uvedených kritérií, která nejsou vyčerpávající, lze mít za to, že osoba uvedená na seznamu ovládá subjekt X, a to samostatně nebo na základě dohody s jiným akcionářem nebo jinou třetí stranou, ledaže lze v jednotlivých případech prokázat opak:

- a) právo nebo výkon pravomoci jmenovat nebo odvolat většinu členů správních, řídicích nebo dozorčích orgánů subjektu X;
- b) jmenování většiny členů správních, řídicích nebo dozorčích orgánů subjektu X, kteří byli ve funkci během současného a předcházejícího účetního období, pouhým uplatněním vlastních hlasovacích práv;
- c) samostatná kontrola většiny hlasovacích práv akcionářů nebo držitelů podílů v subjektu X na základě dohody s jinými akcionáři nebo držiteli podílů subjektu X;
- d) právo vykonávat dominantní vliv nad subjektem X na základě dohody uzavřené se subjektem X nebo na základě určitého ustanovení jeho zakladací smlouvy nebo stanov, pokud právní předpisy, kterými se subjekt X řídí, dovolují, aby tento subjekt byl předmětem takové dohody nebo takového ustanovení;
- e) pravomoc vykonávat dominantní vliv podle písmene d), aniž se jedná o držitele tohoto práva¹⁴;
- f) právo používat veškerý majetek subjektu X nebo jeho část;
- g) řízení podnikání subjektu X na jednotném základě a zveřejňování konsolidované účetní závěrky;
- h) společná a nerozdílná odpovědnost za finanční závazky subjektu X nebo ručení za ně.

10. Platí u finančních sankcí nějaké výjimky?

Nařízení stanoví několik výjimek¹⁵ (odchylek).

Níže uvedené odchylky umožňují uvolnit zmrazené finanční prostředky nebo hospodářské zdroje a/nebo zpřístupnit finanční prostředky nebo hospodářské zdroje osobám uvedeným na seznamu. Takové jednání podléhá předchozímu povolení ze strany příslušného vnitrostátního orgánu¹⁶ a lze k němu přistoupit jen za přísně daných a konkrétních podmínek:

¹³ Ibid.

¹⁴ Například i prostřednictvím krycí společnosti.

¹⁵ Výjimky, pokud jde o sankce EU, mají obvykle formu odchylek nebo osvobození. Odchyłka znamená, že k omezenému (zakázanému) jednání se může přistoupit až poté, co k němu příslušný vnitrostátní orgán udělí povolení. Osvobození znamená, že omezení se nepoužije, shoduje-li se účel jednání s rozsahem osvobození; osoby, na které se osvobození vztahuje, tak mohou k předmětnému jednání přistoupit bez odkladu. Tento režim sankcí s žádným osvobozením nepočítá.

¹⁶ Do dvou týdnů od udělení povolení musí dotyčný členský stát informovat ostatní členské státy a Komisi.

- **specifické potřeby:** je-li uvolnění nebo zpřístupnění finančních prostředků nebo hospodářských zdrojů nutné k uspokojení **základních potřeb** osob uvedených na seznamu a rodinných příslušníků závislých na fyzických osobách, včetně plateb za potraviny, plateb nájemného nebo splácení hypoték, plateb za léky a lékařskou péči, plateb daní, pojistného a poplatků za veřejné služby; k pokrytí **výdajů**, které osobě uvedené na seznamu vznikly **v souvislosti s právními službami**, nebo k pokrytí **mimořádných výdajů** této osoby¹⁷; k zajištění **běžného vedení nebo správy** zmrazených aktiv nebo pro použití k **oficiálním účelům** diplomatické nebo konzulární mise či mezinárodní organizace (článek 4 nařízení);
- **humanitární pomoc:** je-li uvolnění nebo zpřístupnění finančních prostředků nebo hospodářských zdrojů nutné k poskytnutí humanitární pomoci, například pro dodání nebo usnadnění pomoci, včetně zdravotnického materiálu a potravin, nebo k přesunu humanitárních pracovníků a související pomoci nebo k provedení evakuací (článek 5 nařízení; viz také otázka 11);
- **nálezy a rozhodnutí:** je-li uvolnění nařízeno určitými druhy rozhodčích nálezů nebo soudních či správních rozhodnutí vydaných před uložením sankcí a v některých případech i po jejich uložení a pouze pokud není takový nález či rozhodnutí ve prospěch osoby uvedené na seznamu a uznání předmětného nálezu či rozhodnutí není v rozporu s veřejným pořádkem v dotčeném členském státě (článek 6 nařízení);
- **dřívější smlouvy:** má-li být provedena platba na základě smlouvy nebo dohody, která byla uzavřena před uložením sankcí, nebo na základě závazku, který vznikl před uložením sankcí, za předpokladu, že finanční prostředky nebo hospodářské zdroje budou použity na platbu provedenou osobou uvedenou na seznamu a že platba nebude ve prospěch osoby uvedené na seznamu (článek 7 nařízení).

Případní žadatelé o povolení se mohou obrátit na příslušný vnitrostátní orgán, který je informuje o potřebných dokumentech a zavedených postupech.

Článek 8 nařízení navíc umožňuje připisovat na zmrazené účty platby splatné na základě smluv nebo závazků uzavřených nebo vzniklých v době před uložením sankcí a platby splatné na základě určitých druhů nálezů či rozhodnutí (soudních, správních nebo arbitrážních) platných v členském státě a úroky nebo jiné výnosy, budou-li všechny takové přírůstky účtů rovněž zmrazeny. Jedná se výjimku ze zákazu zpřístupňovat finanční prostředky a hospodářské zdroje osobám uvedeným na seznamu a není pro ni zapotřebí předchozí povolení ze strany příslušného vnitrostátního orgánu. Hospodářské subjekty v EU však musí dodržet článek 9 nařízení. Viz také otázka 6.

11. Co obnáší odchylka spojená s humanitární pomocí?

Sankce EU nemají bránit poskytování humanitární pomoci. Cílem odchylky stanovené v článku 5 nařízení je řešit a minimalizovat potenciální překážky pro poskytování humanitární pomoci. Odchylka umožňuje uvolnit nebo zpřístupnit finanční prostředky a hospodářské zdroje osobám uvedeným na seznamu za předpokladu, že jsou tyto prostředky a zdroje nezbytné pouze pro humanitární účely, např. pro dodávky nebo

¹⁷ Příslušný vnitrostátní orgán případ od případu rozhodne, jaké výdaje lze považovat za „mimořádné“.

usnadnění dodávek pomoci, včetně zdravotnického materiálu a potravin, pro přesun humanitárních pracovníků a související pomoci nebo pro evakuace. K jejímu uplatnění je zapotřebí předchozí povolení ze strany příslušného vnitrostátního orgánu.

Podle mezinárodního humanitárního práva, čl. 214 odst. 2 Smlouvy o fungování EU a humanitárních zásad lidskosti, nestrannosti, nezávislosti a neutrality musí být humanitární pomoc poskytována bez diskriminace. Při určování, zda je jednotlivec v nouzi, se musí postupovat podle těchto zásad. Jakmile je o této otázce rozhodnuto, konečného příjemce, který je jednotlivcem v nouzi, není nutné prověřovat.

12. Co se stane, pokud hospodářské subjekty v EU nařízení nedodrží?

Článek 16 nařízení ukládá členským státům povinnost stanovit příslušné sankce a zajistit jejich prosazování. Tyto sankce, které musí být účinné, přiměřené a odrazující, zpravidla spadají do oblasti trestního a/nebo správního práva.

13. Kde mohou hospodářské subjekty EU získat více informací?

Sankce EU mají být prováděny členskými státy, které rovněž odpovídají za ověřování jejich uplatňování. Evropská komise podporuje jednotné provádění sankcí v celé Unii a sleduje jejich prosazování ze strany členských států.

Seznam příslušných vnitrostátních orgánů a jejich kontaktní údaje, jakož i kontaktní údaje Evropské komise jsou uvedeny v příloze II nařízení.